

ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА МЕХНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЯИЛ ЧИҚИШИ

№ 72 (4063).

11

АПРЕЛЬ

Ж У М А

1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЭРТАГА КОСМОПАВТИКА КУНИ САМО БАҲОДИРЛАРИГА ШОН-ШАРАФЛАР!

КОСМОС ҚАҲРАМОНЛАРИ

Коминотни забт этган шунқорларимиз. Суратда: СССР космонавт-учувчилари, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари биринчи қаторда (чапдан ўнгга): А. Г. Николаев, П. И. Беляев, В. В. Николаева-Терешкова, В. Ф. Биковский, П. Р. Попович, Г. С. Титов. Иккинчи қаторда: К. П. Феоктистов, Б. В. Волинов, Е. В. Хрунов, Г. Т. Береговой, В. А. Шагалов, А. С. Елисеев, А. А. Леонов ва Б. В. Егоров.

(ТАСС фотохроникаси).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ишлаб чиқариш фаолиятида эришган ютуқлари, социалистик мусобақани ривожлантиришда эришган муваффақиятлари учун ҳамда биринчи коммунистик шанбаликнинг 50 йиллигини нишонлаш юзасидан СССР Олий Совети Президиумининг 1969 йил 9 апрель фармони билан Москва темир йўли Москва-Сортировочная локомотив депосининг алоҳида ўрнак кўрсатган хизмлари СССР ордени ва медаллари билан мукофотланди.

Ленин ордени билан собоқ паровоз машинистлари, биринчи коммунистик шанбалик иштирокчилари Я. М. Копратьев, Ф. И. Павлов, В. М. Сидельников, электровоз машинисти А. А. Лебедев ва депо бўлиги Ю. В. Сеношкин мукофотландилар.

20 киши Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан, 20 киши «Хурмат белгиси» ордени билан, 12 киши «Шавкатли меҳнат учун» медали ва 13 киши «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун» медали билан мукофотланди.

«КОСМОС-278» ПАРВОЗДА

1969 йил 9 апрелда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сўйиш йўдоши «Космос-278» учирди. Йўдош икки 1962 йил 16-мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. (ТАСС).

12 АПРЕЛЬ — БИРИНЧИ КОММУНИСТИК ШАНБАЛИКНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ

МЕХНАТ БАЙРАМИ

Енгил ва озиқ-овқат саноати корхоналари шахри ҳисобланган Янгийўл меҳнаткашлари коммунистик шанбаликнинг 50 йиллик кўннин қандай нишонлайдилар? Муҳиримизнинг ана шу саволига шахар партия комитетининг иккинчи секретари ўртоқ О. Зокиров қуйидагича жавоб берди:

— Шахримиздаги саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари, идоралар ва муассасалар хизматлари, қўйинчи, барча меҳнаткашларимиз 12 апрелни коммунистик меҳнат байрамига айлантиришмоқчи. Ҳозир ҳамма жойда ана шу улуғ саноат муносиб нишонлаш учун ҳозирлик қилиляпти. Шахримиз қишлар, корхона ва муассасалари ишчи-хизматчилари буюк почин юбилейини байрам қилишга чакирувчи қизил алвонлар, пла-

катлар, шiorлар билан безатилди.

Шу кун меҳнатга қобилиятли бўлган деярли барча янгийўлликлар шанбаликда иштирок этишди. Минглаб меҳнаткашлар саноат корхоналарида, шаҳарнинг бошқаришда, қурилиш объектларида ишлашда, шахар территориясини ободонлаштириш, темир-терсаклар йиғишда қатнашди. Хомани ҳисоб-китобларга қаратадиган шанба кун шахар бўйича салкам 300 минг сўмлик турли-туман маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Бу маблаг асосан шахримизни ободонлаштиришга сарфланади, жумладан Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган янгийўлликларга ёдгорлик ҳайкали қуришни мўлжаллаганмиз. Барча корхоналар коллективлари шанбаликда тушган маблагни

ана шу сингари ишлар учун сарфлашга қарор қилдилар.

Қатор саноат корхоналарининг коллективлари шанбаликда қўллаб маҳсулот ишлаб чиқарадилар. Масалан, мебель фабрикаси ишчи-хизматчилари шу кунни қам билан 40 минг сўмлик буюмлар ишлаб чиқаришга аҳд қилишди. Ё-мўй комбинати коллективининг ҳаммат ҳам чакни эмас. Бу пешчада корхонада шанбалик йўли билан 60 тоннадан ортиқ ё-мўй ишлаб чиқаришга суз берган. Пахта тозалаш заводида шу кун 100 тонна тола, гишт заводида эса 300 минг дона гишт чиқарилади. «Нормаль» заводи ишчи-хизматчилари шанба кун меҳнат ҳақи олмасдан ишлаб, қишлоқ хўжалиги машиналари учун 15 тоннадан ортиқ қисмлар тайёрлаб беришди. Кондитер фабрикаси коллективини 50 тонна ширинлик ишлаб чиқарилади.

Шахримиз меҳнаткашлари ободонлаштириш ишларида ҳам актив қатнашдилар. Ҳар бир корхона ва ташкилот шахарнинг ўзига беришга маълум район территориясини тозалаш, қўналарзорлаштириш, у ерда гулзорлар ташкил этиш билан шуғулланади. Ўша кун ҳаммаси бўлиб 10 минг тулпар ортиқ мевали ва манзарали дарахт қўчатлари, гуллар, буталар экин назаарда тутилди.

Янгийўлликлар коммунистик шанбаликнинг 50 йиллик кўннида ўз оталиқларидаги, колхоз, совхозлари, қишлоқ хўжалиги ишларини амалга оширишда ҳақдорларга ерданлашди. Юзлаб шахарликлар Усмон Юсулов номи Халқобод комбинати коллективи ҳузурига ташир буюрадилар. Бу ерда асосан тоқларин оғишда қатнашадилар. Колхоз ва совхозларда дала шийонлари қурилиш, машина-механизмларнинг ремонт қилиш ва бошқа шу каби юмушлар билан шуғулланадилар.

Комсомол ёшларимизнинг шанбаликни ўтказишда кўрсатилган ташаббусини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. Улар 5-апрелдан 12-апрелгача шахарни кўналарзорлаштириш ҳафталиги эълон қилдилар. Шу мунддат ичида мевали ва манзарали дарахт қўчатлари 1500 дан ортиқроғи ўтказилди. Улар шахарнинг икки жойида Илчи хўбон яратилмоқда. 80 тоннадан ортиқ темир-терсаклар йиғишди. 12-апрелда бу металл 20 та автомашинага ортилиб, қишлоқ кардон ташкил этилади. Шанбаликда 1200 дан ортиқ комсомол-ёш шахарни ободонлаштиришга ҳисса қўшди. Бу ишда кеска партия аъзолари бош бўлишди ва суҳбатлар ўтказишди.

Янгийўлликлар В. И. Ленин Буюк почин деб атаган коммунистик шанбаликнинг 50 йиллигини эўр шодоналик билан меҳнат кучида байрам қилдилар. Шонли аъзоларимизга саноатли-ақаллиларини намойиш қилишди. Шу кунин коммунистик онглилик ва оқсак меҳнат нитизомни қўришга айлантирадилар.

ЛИТВА САНЪАТИ КЎРГАЗМАСИ

Машҳур қаҳраб ўнда Болтиқ денгизининг улуғвор гузаллиқларини акс эттириб, «оқ олтин» ўлкасига келди. Уин литвалек усталарнинг моҳир қўллари келтирди. Улар Тошкентдаги Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари выставкисининг территориясида ўз республикалари рўзгор маданиятининг қизиқарли виставкасини ташкил қилдилар.

Зотан, қаҳраб мажмур виставканинг совга буюмларга бағишланган бўлимларида биринигина очиб беради, холос. Аюяиб сирга ва маржонлар ёнида ёғочдан ишланган галатга ҳайкалчалар, дўзана чармлар, нафис қўтичалар турибди. Қаҳраб буюм усталари бошлаган тапбошқа стендларнинг ёнида дарах эттирилади. Бу суҳбатнинг мавзун битта-уйимиз, кийим-кечагиз қандай қилса янада кўркам ва қулай бўлиши тўғрисида эди.

Виставкадаги қўлдан-қўл фотосуратлар Вильнос, Каунас, Клайпеда, Паневежис, қардош республиканинг бошқа шахар ва қишлоқларидаги янги нараталлар қиёфаси қандайлигини тасвирлайди. Литванинг энг яхши меъморлари ва расмчилари ўзига ҳос бу эскуриянинг сиртки бошловчилари ролин

35 ЦЕНТНЕР УЧУН

Биз ўтган йили чигит экишдан бошлаб, то ҳосилин йиғиб олишгача бўлган ҳар бир ишнинг ўз вақтида ўтказишга ҳаракат қилдик. Натижа кутганимиздек бўлиб чиқди. Ҳар гектар ердан 30 центнердан ҳосил кўтариб, совхозда биринчи бўлиб маррага етиб келдик.

Бу йил ўтган йилги муваффақиятимизни мустаҳкамлашга ҳаракат қилишимиз. Мавжуд 40 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилганимиз.

Ана шу мажбуриятимизни шараф билан бажариш учун

ҳамма тadbирларни кўрайли. Ариқ-завурларни тозалаб бўлдик. Экин майдонларимизни маҳаллий ва минерал ўғитларга тўйдириб қўйдик. Мана, ёгингарчилар ҳам тўхтаб, ер ети-ла бошлади. Чигитни энг қулай мунддатда экиб олиш учун техникани ҳам, уруғларни ҳам тахт қилиб қўйдик. Сўз бердикки, албатта уни бажарамиз. Эвеомиз аъзоларининг аҳли шундай.

Т. ХОЛБОВЕВ,
Бўна районидан 2-«Пескет» совхозининг звено бошлиги.

БЕДА ЭКИВ БЎЛИНДИ

Областимизнинг колхоз ва совхозларида беда экиш ишлари ушшоқлик билан олиб борилаётган. Колхозчилар, ишчилар чорва оуқасини мустаҳкамлаш учун барча зарур чораларни кўришмоқда. Бедазорлар борган сари кенгайиб бораётди. Қисқа вақт ичида юзлаб гектар ерда беда экиб бўлинди. Янгийўл, Ўрта Чирчиқ ва бошқа бир қанча районлардаги хўжаликлар беда экиш мундатидан олдин муваффақиятли тамомландилар.

Янгийўл районидан «Ленинизм» колхозининг чорвадорлари экин ишларини жадаллик билан олиб боришлар. Ҳозиргача улар 30 гектар ерда беда

экиб қўйишди. 70 гектар майдонинг яқинда кўпроғига ҳўхори уруғи ташланди. Чорвадорлар ҳар гектар беда майдонидан 100 центнердан, макка ҳўхоридан эса 550 центнердан тоя олиш учун курашмоқдалар. Шунингдек экин бедаларининг парваршини яхшилаб, минерал ўғитлар билан озиқлантирмоқдалар. Оқўрғон районидан «Москва» колхозини чорвадорлари ҳам беда экиш планини бажаришлар. Бу ерда беда билан аралаштирилган ҳолда экилади. Колхозчилар маккаҳўхори экинни ҳам яқин кунлар ичида тамомлаш учун ҳаракат қилишлар.

ҚАРДОШЛАР ТУҲФАСИ

Пойтахтдаги Киров районининг «Ц-5» кварталда 9 қаватли турар-жой биноси қурилиши низоҳисига етпти. Бошқирдистон Автоном Республикаси бинокорлари тошкентликларга армугон этмоқчи бўлган бу катта

уй яқин кунларда 225 оилави бағрига олади.

С. Зинурова бошлиқ бригада аъзолари сўйишдан меҳнат қилишга етпти. Қурувчилар бу уйнинг 90 оилга мўлжалланган биринчи навбатини фойдаланишга тошириш арафасида турибдилар.

Массивдаги бу 65-уй пойтахтда энг яқин турар-жой биноларидан бири бўлиб қолади.

И. НЕИН.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА СУҒОРИШ ВА КОЛЛЕКТОР-ДРЕНАЖ ТАРМОҚЛАРИНИ ТОЗАЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА ШУ ЙИЛ 10 АПРЕЛГАЧА БЎЛГАН

МА Ё Л У М О Т
(Планга ҳисоблан процент ҳисобида)

Бекобод — 96,5; Калинин — 78,3; Оржоникиде — 65,0; Ўрта Чирчиқ — 62,5; Янгийўл — 58,5; Оқўрғон — 54,0; Юнори Чирчиқ — 40,8; Бўна — 39,8; Ўзбекистон — 26,1.

ДЎСТОНА ВИЗИТ ТАМОМ БЎЛДИ

Болгария бинокорлари делегацияси Ўзбекистон билан танишиб-чиниш программасини Самарқандга қилинган сафар билан тугатди. Болгария Коммунистик партияси Сийей Бюросининг аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Қурилиш ва Архитектура министри Пенчо Кубадинский делегацияга бошчилик қилди. Меҳмонлар Самарқанднинг архитектура ёдгорлиқларини кўздан кечиридилар, шахарнинг ҳозирги ҳаёти билан қизиқдилар.

Болгария бинокорлари делегацияси 10-апрелда Тошкентдан Москвага жўнаб кетди. Аэропортда делегацияни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мухомедов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. В. Маринков, Ўзбекистон қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари кутатиб қолдилар. (ЎзТАГ).

ШОНЛИ ЯРИМ АСР

МОСКВА, 9 апрель. (ТАСС). Бутун СССР уйининг колонияларида Москва шахри саноат, транспорт ва қурилишдаги социалистик мусобақа илгўрларининг дастлабки коммунистик шанбаликнинг 50 йиллигига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Залда пойтахт ишчилар сифининг энг яхши намойендалари, коммунистик меҳнат қардорлари, жамоатчилик вакиллари ўтиришди.

Партия ва ҳукумат раҳбарлари йиғилиш президиумида пайдо бўлганларида мажлис аҳли уларни қизил кутиб олди.

Йиғилишнинг касаба союзлари Москва шахар Советининг раиси Л. В. Петров очди.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сийей Бюроси аъзолари кандидат, Москва шахар партия комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин нутқ сўзлади.

МЕХНАТ ҚАҲРАМОНЛАРИНИ ШАРАФЛАЙМИЗ

ўлмас анъаналари ҳақида гапирди.

Йиғилишда Октябрь революцияси номи заводининг кенас ишчиси К. Т. Брицаев ва шу корхонанинг ёш слесари А. Одилов, пластмасса буюмлари заводи слесари Г. М. Тельнов, авиация заводи ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. Акмалов, «Ўзбексельмаш» заводи ишчиси Д. Норматова, бадиий буюмлар фабрика-

си мастери Р. Убайдуллаевалар сўзга чиқдилар.

Тошкент меҳнаткашлари вакиллари баландруҳ билан КПСС Марказий Комитетига табрик хати юбордилар.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сийей Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марна-

зий Комитети бюросининг аъзолари И. Г. Анисимов, В. Г. Ломоносов, М. М. Мухомедов, Е. С. Насриддинова, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат М. А. Абдуразақов, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. Э. Мирзаахмедов, С. К. Зиёдуллаев, А. Р. Хўжаев қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

Болгария Компартияси Марказий Комитети Сийей Бюросининг аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Қурилиш ва Архитектура министри Пенчо Кубадинский раҳбарлик қилаётган Болгария бинокорлари делегацияси Ўзбекистонда меҳмон бўлди. Суратда: Пенчо Кубадинский Тошкентда мактаб биноси қуриб бераётган болгариялик қурувчилар билан суҳбатлашмоқда. Баржонан фотоси, (ЎзТАГ).

СОВЕТЛАР ВАТАНИ — КОСМОНАВТЛАР ВАТАНИ

ИККИ ҚАҲРАМОН ДУСТЛИГИ

1968 йилнинг 27 март кунини Тошмамаат ака ишдан кеч қайтди. Ёчнинг юниди.

— Бунча кеч қолдингиз, дадаси, оқатини сузмай қараб ўтирибсиз, — деди Тўпахон эрига сочиқ тутаркан.

— Ҳозир бизнинг ишмиз қайлаган пайт, чигитин вақтида экмасанг йна қийин, экканда ҳам сифатта эътибор бериб керак, — кеч қолганининг сабабини тушунтирди Тошмамаат. — Қани, оқатинини олиб кел.

Онда жам бўлиб, дастурхон атрофига ўтиришди. Шу пайт Москва радиосидан космонавт-учувчи Ю. А. Гагариннинг ҳалок бўлгани ҳақида хабар берилди. Тошмамаат ака қўлидаги пилани ерга қўйиб, радио тагига борди. Чўнтагидан дастурхонини олиб, қўлидан оқиб тушган ёшларини арта бошлади.

— Нима бўлди ўғлим, бир жойинг оғирлигини? — сўради ҳеч нарсани тушунмай онаси.

— Йўқ. Дўстим Юрий ҳалок бўлди.

— Хафа бўлма болам, эрталаб борсан, — деди йна қанин.

— Москвадаги ошман, ойи, осмонга учган Гагарин!

— Ҳа, шундай-ми? Вой, бечора...

Уша тун Т. Алижоновда ором бўлмади. Гагарин билан танишганини, бирга бўлган кезларини, унинг юксак инсоний фазилатларини эслади. Ярим кечаси туриб, қаҳрамон билан бирга тушган суратларини кўрди. 20 та сурат! Ажойиб ва абадий дўстликдан 20 лавҳа.

Эрталаб Султон Сеғизбоев номли совхоз алоқа бўлимига бориб қаҳрамоннинг хотинига телеграмма юбориб ниятида йўлга чиқди.

Ю. А. Гагарин билан у биринчи марта ўзбеклар дистрикта меҳмон бўлиб келганида танишгани. Ушанда космонавт ўзбек дўстини Москвага меҳмон бўлиб боришга таклиф этди. Ҳа адрессини қолдирди. 1962 йили 7 июлда Тошмамаат катта бир йилгида — қуролсизланиш ва тинчлик тарафдорларининг жаҳон форумида қатнашиш учун Москва шахрига борди. У уша кунини «дўсти — Гагариннинг илаб тоқди. Бир неча кун улар бирга бўлишди.

Т. Алижонов коллективга билан 150 гектар ернинг ҳар гектаридан 33 центнердан «оқ олтин» кўтарганини айтганда дўсти беҳад севибди. Ушаро самимий суҳбатлар улар ўртасидаги оддий танишувни энди дўстликнинг узилмас и-

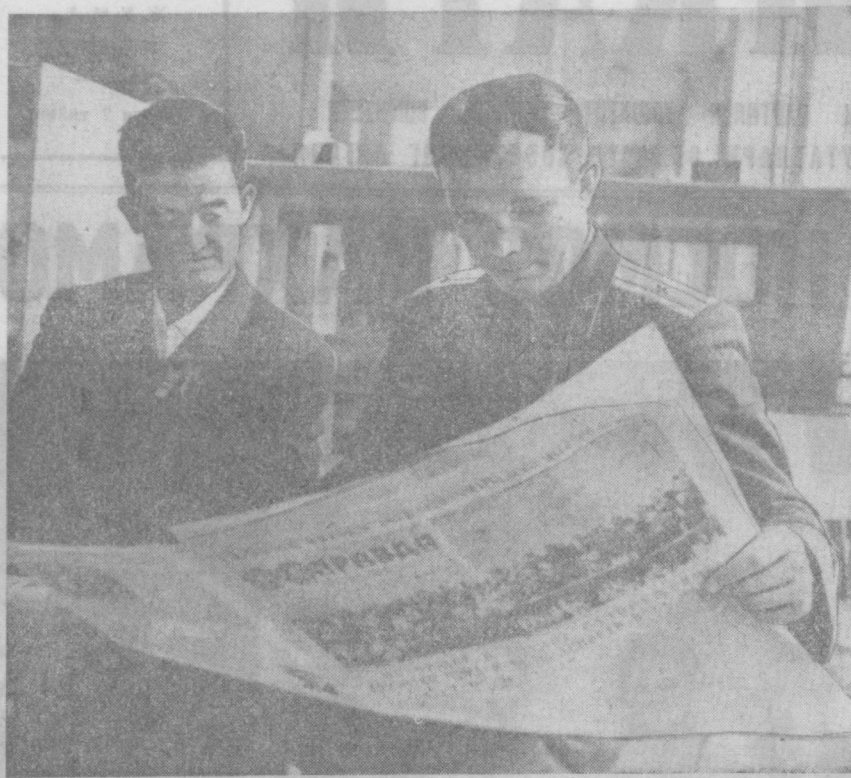
лари билан боғлади. Икки баҳодир — СССР космонавт учувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Ю. А. Гагарин ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Алижонов бутун дунда тинчлик учун, қуролсизланиш учун яқдиллик билан овоз бердилар.

Форум тугади. 1962 йил 16 июль кунини Ю. А. Гагарин дўстини Внуково аэродромига кузатиб қолди. Тошмамаат ўзининг жонанжон қишлоғига қайтган ҳалида дўстини эслаб, унинг қаҳрамонлиги билан фахрланиб юрди.

1967 йил январь ойида Т. Алижонов йна Москвага борди. Бу тал дўсти билан қилган суҳбатлари янада самимий, унутилмас бўлди. Пировардида фазо дўстинини Ўзбекистонга, ўз қишлоғига таклиф этди. Афсуски, бу дўстларнинг сўнги учрашуви эди...

У Валентина Ивановна Гагаринга таъзия телеграммаси юборди. Лекин унинг қайғуси икки эллик қозғога сираганиди! Энди унинг қалбига қаҳрамон дўстнинг порлоқ хотираси бир уяв қолганда. У фақат хотиранинг, келажакка, қаҳрамонликка ундовчи куч ҳам эди.

Т. МАМАТОВ,
Оққўрғон район «МўЛ» ҳафталик газетаси ходими.

Бу сурат космос қаҳрамони Юрий Алексеевич Гагарин Ўзбекистонга келганда олинган. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Тошмамаат Алижонов кинотта биринчи бўлиб йўл очган Юрий Гагарин билан суҳбатлашмоқда.

БУЮК ПАРВОЗЛАР СОЛНОМАСИ

«Космонавтика кунини» ҳар йили 12 апрелда байрам қилиш жаҳонда биринчи совет кишининг Кинотта парвозини нишонлаш юзасидан СССР Олий Совети Президиумининг 1962 йил 9 апрелдаги Фармони билан белгиланган.

Авиация федерацияси Бош конференцияси қарори билан биринчи инсон космосга учган кун — 12 апрель Халқаро авиация ва космонавтика кунини сифатида нишонланади.

1968 йил ноябрда «Зонд-6» станциясининг Ер-Ой-Ер космик трассаси бўйлаб парвози қарий 7 кун давом этди.

1968 йил 16 ноябрда космик бўшлиқни тадқиқ қилиш программасига мувофиқ Совет Иттифоқида қудратли ракета ёрдамида жаҳонда энг катта «Протон-4» автоматик илмий станция учирилди.

1969 йил январда Совет Иттифоқида космик тадқиқотлар программасига мувофиқ «Венера-5» ва «Венера-6» автоматик планеталаро станциялари учирилди. Бу парвоздан мақсад Венера планетасини тадқиқ қилиш давом эттиришдир.

1968 йил 28 февралдан 20 мартгача «МР-12» совет метеорологик ракеталари учирилди. Унинг аппаратлари совет ва француз мутахассислари билан ҳамкорликда тайёрланган.

1968 йил Венада космик бўшлиқни ўрганиш ва ундан тинчлик мақсадларида фойдаланиш юзасидан БМТнинг биринчи халқаро конференцияси бўлиб ўтди.

Америка космонавтлари Ф. Борман, Ж. Ловелл ва У. Андерс космосни ўзлаштиришда муҳим саҳифа очдилар. Улар «Аполлон-8» кемасида 1968 йил 21-27 декабрда Ер-Ой-Ер трассаси бўйлаб парвоз қилдилар.

Авиация федерацияси — ФАИ узининг 61-бош конференциясида Юрий Гагарин медалини таъсис этди. Бу медал билан йил давомида космик бўшлиқни ўзлаштиришда энг юксак натижаларга эришган космонавтлар тахдирланади.

Космосни забт қилиш давом этади. (АПН).

КОИННОТ СЎҶМОҶЛАРИДА

АЛЕКСЕЙ ЛЕОНОВ,
космонавт-учувчи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони

1969 йил 12 апрелда совет халқи бутун тараққийпарвар инсоният билан бирга Космонавтика кунини нишонлайди. Ер юзидан биринчи бўлиб Совет Иттифоқи граждани Юрий Алексеевич Гагарин космосга йўл олган кундан бун 8 йил ўтди. Ана шу вақтдан бошлаб космосни ўрганиш ва ўзлаштиришда янги босқич бошланди.

Ушан космик йил инсониятга коинотни ўзлаштиришда янги муваффақиятлар келтирди. Шунинг айтиш қийоқли, Советлар мамлакатиде тадқиқотлар олиб борувчи «Космос» типидеги йўлдошлардан 60 дан ортири, «Молния» алоқа йўлдошларидан учтаси, «Метеора» метеорология экспериментал йўлдоши учирилди.

Амалий ҳалқ ҳўжалик вазирларининг бажарётган космик аппаратлар сонини ошиб боришда. Йўлдошлар Ер юзиде метеорологик ҳолатлар ҳақида маълумотлар берибди. Алоқа йўлдошлари ва «Спутник» системаси СССРнинг энг чеки жойлариде Марказий теледидеио курстивиларини қабул қилиш, телефон, телеграф ва фото телеграф алоқаларини йўлга қўйишга имкон беришда. Бу вазифаларни ҳал этиш учун Совет Иттифоқининг улкан территориясига кабель ва радио реле йўллари етказиш давлатга қанчалик қийматли тушунишни тасаввур қилиш қийин эмас.

ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программга мувофиқ космик бўшлиқни ўрганиш давом эттирилди. 1968 йил 16 ноябрда Ер суний йўлдоши станциясига «Протон-4» автоматик илмий станцияси учирилди. Унинг бортида оғирлиги 12,5 тонна бўлган илмий аппаратлар ўрнатилган. Станция космик нурулар табиатини ва уларнинг атом ядролари билан ўзаро ҳаракатини ўрганишга мўлжалланган.

Ер атрофидаги фазонини ўрганиш билан бир вақтда Ой ва Венера томон ҳам парвозлар амалга оширилди. 1968 йил 16 ноябрда Ер суний йўлдоши станциясига учирилди. У Ойни айланиб ўчиб Юлдуз океанининг белгиланган автаториясига кўчди. Ноябрь ойида «Зонд-6» станцияси Ер-Ой-Ер трассаси бўйлаб парвоз этиб, бошқарилган ҳолда СССРнинг белгиланган районида кўчди.

Бу экспериментларнинг аҳамиятини баҳолаш қийин. Ер атмосферасига иккинчи космос теллиқ билан қайтиб келавтган аппаратнинг бошқарилган ҳолда қўндирилиши космик бўшлиқни, Ой ва планеталарни тадқиқ қилиб, Ер тадқиқот натижаларини олиб қайтишда катта истиқболлар очади.

«Венера-5», «Венера-6» планеталаро станциялари Венера томон муваффақиятли парвозни давом эттирмоқда. Бу станциялар аввалгиларига қараганда бортда жу-да катта илмий жиҳозларга эга, бу жиҳозлар текширилмаган планета ҳақида янги маълумотлар олиш имконини берибди.

1968 йилнинг охири ва 1969 йилнинг бошлари одам бошқариб бориладиган парвозлар соҳасида катта муваффақиятлар билан нишонланди. Октябр ойида «Союз-3» космик кемаси учирилди, уни космонавт учувчи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССРда хизмат кўрсатган синови учувчи Георгий Тимофеевич Береговой бошқариб борди. Береговой парвоз давомида янги космик кемани синодан ўтказди, бу кема Ер атрофидаги космик бўшлиқда кенг тадқиқотлар ўтказишга мўлжалланган эди. Бу парвоздан сўнг, техник вазифаларнинг катта қисминини ҳал этишга имкон берган гоат қийматли маълумотлар олинди.

«Космос-186», «Космос-188», «Космос-212» ва «Космос-213» учувчиси космик аппаратларнинг парвози ҳақида одам бошқариб борган «Союз-3» космик кемасининг парвози учиб юрвчи орбитал космик станцияларини амалий яратишга ўтиш йўлини очувчи зарур техник воситаларни ишлаб чиқишга имкон берди. Шу йилнинг 14 ва 15 январиде космонавт учувчи Владимир Алексанрович Шаталов бошқарган «Союз-4» космик кемаси ва бортда космонавт учувчилар Борис Валентинович Волинов, Евгений Васильевич Хрунов ва Алексей Степанович Елисеевлардан иборат экипаж бўлган «Со-

юз-5» космик кемаси коинотта парвоз этди. Кемалар бир қатор маневрларни амалга оширгач, бир-бирларига ақиллашди ва 16 январда улар тўташтирилди. Шундай қилиб Ер йўлдоши орбитасида жаҳонда биринчи бўлиб экспериментал космик станция вужудга келтирилди. Сўнгра, станция экипажи аъзоларидан иккинчи Е. В. Хрунов ва А. С. Елисеев космик скафандрларини кийиб, тўташтирилган бир кемадан очиқ фазо орқали иккинчисига ўтидилар.

Бу нобэк эксперимент узок вақт ишлайдиган орбитал станциялар вужудга келтирилишига техник томонларини амада ҳал қилди; орбитал станциянинг айрим отсекторини қўлда йилиш; станция бортга зарур жиҳозлар ва оқилари етказиб бериш; станция илмий ходимлари составини амаллаштириш ва Ер тадқиқот материалларини юбориш; станциядан тахширда турли экспериментал ишларни бажариш ва бошқаларини ҳал этди.

Шу билан бир вақтда бу эксперимент авария бўлган тахширда космонавтарини қутқариш учун истиқболлар очди.

Ер теварагидеги орбиталарда узок вақт учиб юрвчи илмий-тадқиқот лабораториялари яратилганда вақт узок эмас. Бу лабораториялар Арктикада навигацияни, баллиқ ва ҳайвонлар сонини ўз вақтида бошлаш имконини берибди. Орбитал станциялардан туриб кенг миқёсларда қишлоқ ҳўжалик ва ўрмон ресурсларини ўрганиш, ўрмондаги ёнғинларни анқиллаш, яшил бойликларга тушган зараркўндларини тарқалиш зонасини аниқлаш осон бўлади. Геологлар геологик-география зоналарини тадқиқ қилиш ва фойдалан қилишлар конларини аниқлаш имкониятларига эга бўладилар.

Космик парвозларнинг аҳамияти биз олаётган маълумотлар билан чекланмайди. Ҳозир ҳеч бир фан, техника ва ҳалқ ҳўжалиги соҳаси йўқки, космик тадқиқотлар би-

жам у ёни бу хилда боғланмаган бўлсин. Космик тадқиқотлар жаҳон тараққийотида ҳозироқ улкан ҳисса қўшди. Ушан космик йил натижаларини ақиллар эканми, Америка оқиллари ва космонавтарининг сезиларли муваффақиятлари ҳақида тўхталмасдан бўлмайди. Ойга парвоз этиш программасини амалга ошира бориб АҚШда ўтган йил октябр ойида «Аполлон-7» космик кемасининг асосий блоки муваффақиятли синодан ўтказилди. 1968 йил декабрда Аполлон-8 кемаси космонавтар Фрэнк Борман, Уильям Андерс ва Жеймс Ловелл экипажи билан парвоз этди. Бу экспериментнинг муваффақиятли ақунланганлиги космик бўшлиқни ўзлаштиришда янги муваффақият ҳисобланади. Шу йилнинг март ойида «Аполлон-9» космик кемаси билан Ер суний йўлдоши орбитасида 10 кунлик сино парвози ўтказилди. Парвоз давомида Ойга учиб элементлари тахрири қилиб қўри, ди ва ҳар хил синолар ўтказилди.

Афсуски, Ойга одамнинг парвоз этишига тайёрланиш билан бирга АҚШда космик бўшлиқдан ҳарбий мақсадларда фойдаланишга катта эътибор берилмоқда.

Маълумки, космик фазонини ўзлаштириш даврини бошлаб берган Совет Иттифоқи барча давлатлари космик тадқиқотлар ўтказишга ва ундан фақат тинчлик мақсадларида фойдаланишга чакирди. Биз космик бўшлиқдан тинчлик мақсадларида фойдаланиш бўйича халқаро ҳамкорлик қилиш тарафдоримиз.

Юрий Алексеевич Гагариннинг қўйидаги сўзларини эслаймиз: «Баҳор ойн апрелда, — деб ёзган эди Ю. Гагарин, — биз В. И. Ленин туғилган кунини ва Космонавтика кунини нишонлашимизда раъзий маъно бори. Бу ойда шундай ҳиссон дунёга келдики, одамзоъ ўзининг рўйбга чиққан эъти озуларини унинг номин билан боғлайди.

Ленин вужудга келтирган давлат техник тараққийотида милсиз чўқиларга қўтарилди ва космосни ўзлаштириш пионери бўлиб қолди. Биз ҳали кўп қийин космик йўллардан ўтишимиз лозимлигини биламиз. Биз бунга тайёрланмакдамыз.

Космосни забт қилиш давом этади. (АПН).

КОСМОДРОМ ШАҲАРЧАСИ

Космодром шаҳарчаси. Автомашинида келсангиз у чексиз текисликда пайдо бўлган саробдай қаршингизда гавдаланади. Ёрқин бинолар қўрқатқини кенг ва қатъий курялашган планетасида жойлаштирилган. Шаҳарча ҳали ёш. Унинг кўчаларидан қўйиб бораркансиз, бу ерда ҳеч қандай таърир-табиий нарсаси йўқ, деган фикр сизни чулғаб олади. Янги навод ёни қонлар ёнида қад қўтарган ҳамма шаҳарчаларда бўлганидек уйлар, нафе, маганлар, кинотеатрлар бор.

Кичкина болалар эрталаб сумкаларини ёлқаларига осиб олиб, мактабга шошиляшади. Музика мактаби ва ёш томошабинларнинг театри бор. «Мадон» магазинида истаган ўйинчоқларини топиш мумкин.

Шаҳарчада бир неча кутубхона, шу жумладан, илмий-техника адабиётлари бўлган махсуслаштирилган кутубхона ишлайди. Илмий-техникага оид китоблар ишқибозлари кўп. Бу ерда техникум ва олий ўқув юртининг филиали бор.

В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига шаҳар Совети марказий майдонда Совет давлатининг асосийсига монумент ўрғатишни планлаштиргани.

Шаҳарча ўзининг хотира жойлари билан фахрланади. Ёрқин биринчи суний йўлдошларни олиб боришда ҳозирча унча катта бўлмаган обектис бор. Юрий Гагариннинг старт майдончаси бу ерда келган ҳамма кишининг эътиборини ўзига жалб қилади. Буюк конструктор хотирасини сақловчи Королёв уйи ҳам бор.

В. АРДАТОВСКИЙ,
АПН махсус мухбири.

Суратда: ўзбекистонлик туристлар Бутуниттифоқ халқ ҳўжалиги ютуқлари анстақсининг «Космос» павильонини экспонатларини кўздан кечирмоқдалар.

Хўжа Аҳмад АБВОС (Прогрессив ҳинд адаби)

Москва Давлат университетининг гумбазидан сал нарида, янги районнинг Ломоносов проспектидаги квартирасида ҳиндистонлик мухбир Масуд Али Хон, унинг рус хотини Катя ва қизи Гулнора нонушта қилиб бўлган, радио орқали кўй тингламоқда эдилар. Тўсатдан эшитириш узилиб, дўстларнинг тантанали овози муҳим хабарни эшитишга жалб этди. Она-бола, бу қандай хабар экан, деб фикр юриттуларича, мухбир журналистлик тўғриси билан фахмлаб:

—Езув машинанинг олиб бериш, — деб хотинидан илтимос қилди, — менимча, улар ўшани амалга оширганига ўхшайдилар.

Сўнги кунларда, «Янги орд» деган мисон фазога «учади», деган, шов-шувлар тарқалган. Али Хоннинг айрим ҳаммаслабери, сеисагнон хабар келтирди қувво, бу воқеани миш-мишларга айлантириб юборганлари учун панд ёйишганди. Энди бу нарсаси амалга олган бўлса керак. Бироздан сўнг, «Инсон Ер орбитасида!» деган хабар тарқалди. Дунё биринчи мартабаси унинг исми ва космик кема номини билди.

«Восток» космик кемасининг космонавт-учувчиси СССР граждани, учувчи майор Гагарин Юрий Алексеевичдир.

Совет Иттифоқидеги миллион-миллион кишини сингари учувчиси — ота-она ва бола — «ура» деб қичқиришиб, бир-бирларини қучдилар. Суюнгалардан ўзини тўшиб кетишди. Бутун Москвада иш тўхтаган, студентлар ўқишларини йиғиштириб, шошилинч равишда ёзилган алвонларини кўтариб, кўча-

ДУНЁНИ ЛАРЗАГА

га отилгандилар. Кўчаларда бутунлай нотаниш кишилар бир-бирларини қучишар, тез орада Қизил майдон фазонини забт қилган инсония байрам қилаётган шов-хуррам ҳолойиқ билан тўлдиди.

Бироқ, космонавтининг уйда ва «ура», на қўшиқ, на ўйин ва на бирон бир шов-хуррамлик ҳўм сурарди. Радиоприменик ёнида ўтирган аёл илҳомияда безовта қўйиладди. Чунини космосда учиб эри, қизларининг отаси Юрий парвоз этарди! Парвоз ҳақида хўшхабар тарқалгач, орандан бир минут ўтар ўтмас, «Правда» ҳамда «Известия»нинг мухбирлари Москва кўчаларидан олиб борардилар. Уларнинг машиналари «ғийи» этиб, бир олдий уй олдига тўхтади. Лифтинг топишга ҳам сабрлари чидамай, улар қаққон билан қўнғирқон босдилар. Еш аёл эшинини очди, мухбирлар синичилаб атрофга кўз югуртирдилар.

Гуддор қозғолар ёпиштирилган икки хона, ошхона, ойналарда пардалар, аэронавтика, физика, астрономия илмий фонтастика, классик ёзувчи ва шоирларнинг асарлари терилган навоонлар турарди. Стол устида ҳали ўчиб тугатилмаган Мольернинг комедияси. Думалоқ стол, телевизор ҳамда радио-применик ишлаб турарди. Ойна аъзолари таралётган ҳар бир сўзни, илтифат билан тингиларди. Мухбирлар космонавтининг хотинини таориклар эанлар, унинг чехрасидан турли ҳислар: уятчанлик, қувонч, ҳайжонни пайқашди.

У ўзи эшитавтган хабарини соат ва минутларига блокнотга ёзаётганда, қўллари титраётганини кўрган мухбирлар бундан гоат таъсирландилар.

У жимгина, жиддий кузатар ва ҳатто атрофини ўраб олган қўни-қўшиқлари билан ҳам гап-лаша олмасди. Юрий Гагариннинг тасвири зангори эҳраида қўрна бошладди.

— Дадажон! — деб қичқирди кичкина Лена саятган олмасини оғиздан олиб. Унинг кичкина синичи бўлса тинчгина ўз кроватиде ётарди.

— Парвоз давом этжонда, учувчи космонавт Юрий Гагарин ўзини яхши ҳис этмоқда, — деди диктор. Хотини епит тортиб, қувонч ёшларини кафти билан артиб, қўлимсирлади. Булутлар артиб, кулланган осмон унинг қўллари каби мовий эди.

Айни шу вақтда Юрий томоша қилаётган, кўраётган манзара бутунлай бошқача эди: «Иллюминаторлардан ярқироқ ва совуқ юлдузларнинг олмос сочмалари нурлариди. Юлдузлар жудаям олисда! Эҳтимол, уларга етиш учун ўн йиллар керакдир. Лекин, юлдузларга ерга нисбатан орбитадан анча яқин эди».

Унинг қиладиган ишларини аппаратларини бошқариш, Ерға хабар бериш ва эшитиш аппаратларини текшириш, қўрсатмаларини бажариш, кема журналига ёзиб бориш эди. Шу билан бирга у тасавури кучли бўлган инсонда бўлган наби бошча нарсалар ҳақида ҳам ўйларди.

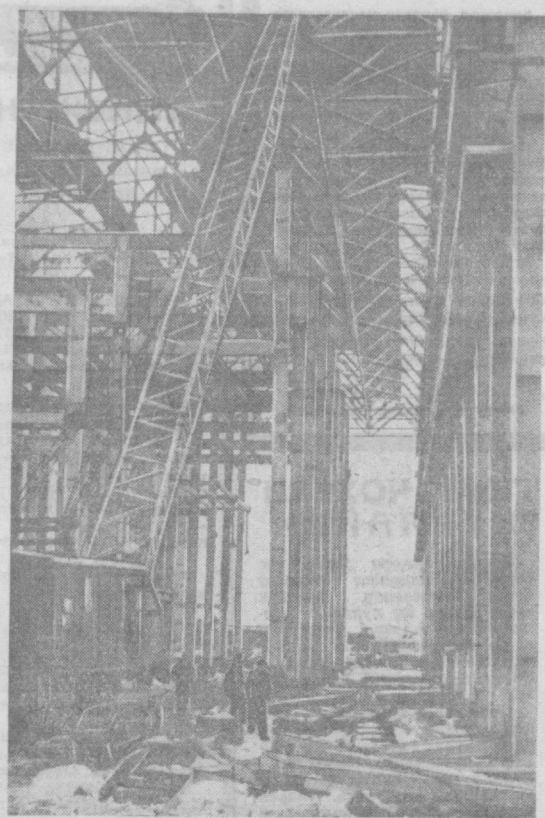
У гайри табиий космик кемани яратган Бозп конструктор ва бошқа олми, инженерлар ҳақида, хотини ва қизларини ҳақида, улар катта бўлишганда ним

бўлишлари ҳақида ўйларди. Ўз космонавт дўсти ҳақида, ва унинг бу парвоздан у қандай хурсанд бўлиши ҳақида ўйларди. Глобусга қараб турди, бир ордан кейин Кюмог устидан парвоз этаркан, ҳаёлига Патрис Лумумбанинг фокнали қисмати келди. Кейин эса ҳар қачондагидек, онаси ҳақида ўйлади ва ҳозир у нима билан банд эанлиги ҳамда бу хабарни эшитиш билан ўзини қандай тутишини кўз олдиға келтирди...

Лекин, Анна Тимофеевна Гагарина бутун эрталаб радиони қўйишни унутиб, ўғли ўз парвози билан дунёни ларзага келтирналгидан тўлиқланган қўшнилари эшик қоқиб:

— Ҳали, хабарингиз йўқми? Ўғлингиз Юра у ерда... — деб фазога ишора қилмагунларича, ҳеч нарсадан хабари йўқ эди. Кемаси аёл ўша заҳоти ойнадан ўғли Юрийни саятётди кўриш умидда осмонга қаради. Қўшнилар унга ўғлининг космик парвози ҳақида айтиб беришди. Титраётган юзларидан таъшишли кўз ёшлари оқа бошладди, у фақат бошини силкита олди. Кейин, қўшнилари ўз уйларига қайтиб, радио применикларга қўлоқ солиётганлариде, у шоши-пишиб пальтосини кийиб, бошига рўмолини ўради-да, темир йўл станцияси томон кетди. Ўғли Юрий билан «у ерда» нима бўлмасин, бунини у биларди ва сезарди. Агар Москвага борса, унинг ёнида бўлади.

Соат 10 дан 15 минут ўтганда Африка устидан парвоз этаётди, Юрий хабар йўллади: — Парвоз нормал давом этмоқда, муаллақдаги ҳолатни яхши ўтказмоқдамиз.

А. Тўраев фотоси.

ОЛМАЛИҚ ХИМИЯ
ЗАВОДИ — УМУМХАЛҚ
ҚУРИЛИШИ

Үгч томоңда — катта дуриллиш майдоңи. Бу ерда зарбдор дурилиш деб аяллон дурилган киме завод қад кўтарилди. Дурилиш кулланинг нақадар кат та эканлигини шу жойингн ўзда туриб ҳам бемалол тасаввур қилиш мумкин. Яқиндағина бум-буш этган жойлар ўрнида гигаит корхона пайдо булалпти. Баъзи корпуслар ҳозирда ноҳ қаддини ростлаган. Томлари ёпилю, машина-ускуналар ўрнатилдипти. Дурилишга олиб борадиган йўл шу надар серкат

Еш мутахассис бошлиқ участканинг иш кўрсаткичлари жуда саз. Планлар донм зиёдаси билан бажариллади. Март ойининг ўзида қурувчилар 3 минг 500 кубометр ҳажмидаси темир-бетон ишларини бажаришди. 4

Учмастана илгор курувчилар кўп. Коммунист Абдумаялов, комсомол аъзоси Ермаков ва бошқалар тўрт минг квадрат метрли тайёр маҳсулотлар оми-бери томини янгида жасорат кўрсатишди. Валентин Естратов, Пулатжон Иброҳимов ўртоқлар бошлич бригадаларининг курувчилари эса астанда бино-ларни тиклашда намуна кўр-сатишди. Зудфур Гимаев 19 йилдан бери курувчилар брига-дасига ҳаўбақли қилади. Бу бригада тошпиряқларини доимо 110—115 процентдан бамад-ди. Николпоров, Азимов, Кон-дратьев, Узоқов, Раҳмонов, Усов ўртоқлар сингари пешкадлар ку-

Олмалик кимё заводини тиг-
лаётган қурувчилар меҳнатда
чинакам мардлик ва жасорат
кўрсатмоқдалар. Бу —гигант
ҳосил фабрикасининг ўз вақтида
қуриб битказилишидан далолат
беради.

М. САИДОВ.

МЕХНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ орденли Қўйил ремонт-механика заводи ишчилари қишлоқ хўжалик техникасини сифатли ремонтдан чиқариш борасида самарали меҳнат қилмоқдалар. Бу ерда ҳар бир ишчи дўхуйити Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 100 йиллиги шарафига шахсий социалистик мажбурият олиб ишламоқда. Тоқарх У. Қорабоев аниа шундай шиокоаткорлардан бири. Моҳир ишчи фанатикана кунилик нормасини 120—130 процента бажариш билан қийоланмай, қўлдан чиқарган техниканинг сифатли бўлишини ҳам эришмоқда. Суратда: Ўртоқ У. Қорабоев.

М. Нурвалидов фотоси.

ЎҒИЛОЙНИНГ БАХТИ

В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига пухта ҳозирлик кўрмоқда, — деб ёзади А. Жон-

«Урта Чирчиқ районидаги Қорахитой қишлоқ Советига қарашли кутубхонага Тожи ака

нислаб турган халқ саломатлиги
университети каби маданият
ўчоқларида аҳолига намунали

Н. ҚАЮМОВ,
Индзех район, «Ма-
колхоз».

МАДАНИЯТ ҶОҚЛАРИДА

ХАТЛАРНИ ҶУБИ

«Урта Чирчиқ районидagi Қорахитой қишлоқ Советига қарашли кутубхонага Тожи ака

нислаб турган халқ саломатлиги
университети каби маданият
ўчоқларида аҳолига намунали

халқ саломатлиги
каби маданият
аҳолига намунали

хизмат кўрсатилаётганлиги ҳи
қоя қилинади.

КЕЛТИРГАН 108 МИНУТ

лекса татар аели, бугун эрта-
лаб бахор шамолдан шамоллаб
долмаслик учун бошнга рўмоли-
ни ўраб, олти яшар набирасини
дам ўраб-чирмаб, далага картош-
ка элкани кетаётганида ҳаётида

— Эҳтимол, қорнинг очгандир. — деди у оналик меҳри билан, — сен узоқдан-узоқ саёҳатдан қайтдинг.

Суратда: колхоз шифохона

Русчадан С. ИУЛДОШЕВ
таржимаси.

УЛУҒБЕКНИНГ СИЙМОСИ ҚАНДАЙ БЎЛГАН?

тенигайиб, шифобахш даргоҳга ай-
ланиб бормоқда. Шифохона кол-
лективининг меҳнатсеварлиги, 5-
масбига бўлган муҳаббати обрўси
а-обрў қўшмоқда. Бу ўринда Олим

Кишиларимизнинг ҳаммиса бардам ва сихат-саломат бўлишлари учун курашамиз — қишлоқ широкорларининг эзгу истаги, орзу

хўрлигида. Шифо
халос бўлган киши

олдирган ҳароратли
йсиш.
нинг ҳамиша бар
ломат бўлишлари
3 — кишлоқ, 19

— қишлоқ ши
эзгу истаги, орзу
на шундай.

КИШЛОК ШИФОКОРЛАРИ

а-обру қўшмоқда. Бу ўринда Олим
Усмонов, Комил Зайниддинов, На
сиба Ҳолиқова, Фаня Сибгатули

ушун курашамиз — қишлоқ ши-
рокорларининг эзгу истаги, орзу-
ва интилиши ана шундай.

— қишлоқ ши
эзгу истаги, орзу
на шундай.

